

Piet Paaltjens – Aan Rika (1867). Tekst B (met woordverklaringen)

Uit: *Snikken en grimlachjes* (Roelants, 1906)

Aan Rika

- 1 Slechts éénmaal heb ik u gezien. Gij waart¹
- 2 Gezeten in een sneltrein, die den trein
- 3 Waar ik mee reed passeerde in volle vaart².
- 4 De kennismaking kon niet korter zijn.

- 5 En toch, zij duurde lang genoeg om mij
- 6 Het eindloos levenspad met fletsen³ lach
- 7 Te doen vervolgen. Ach! geen enkel blij
- 8 Glimlachje liet ik meer, sinds ik u zag.

- 9 Waarom ook hebt gij van dat blonde haar,
- 10 Daar de engelen aan te kennen zijn? En dan,
- 11 Waarom blauwe oogen, wonderdiep en klaar?
- 12 Gij wist toch, dat ik daar niet tegen kan!

- 13 En waarom mij dan zoo voorbijgesneld,
- 14 En niet, als 't weerlicht⁴, 't rijtuig opgerukt⁵,
- 15 En om mijn hals uw armen vastgekneld⁶,
- 16 En op mijn mond uw lippen vastgedrukt?

- 17 Gij vreesdet⁷ mogelijk voor een spoorwegramp⁸?

¹ **gij waart**: verouderd - jij was

² **passeerde in volle vaart**: reed heel snel langs

³ **fletsen**: een lach die niet helder is, maar mat

⁴ **het weerlicht**: bliksem

⁵ **het rijtuig opgerukt**: de treinwagon opengebroken

⁶ **vastknellen**: vasthouden

⁷ **vreesdet**: vreesde

⁸ **de spoorwegramp**: treinongeluk

- 18 Maar, Rika, wat kan zaalger⁹ voor mij zijn,
19 Dan, onder helsch¹⁰ geratel en gestamp,
20 Met u verplet¹¹ te worden door één trein?

⁹ **zaalger**: zaliger, fijn en vervullend

¹⁰ **helsch**: van de hel

¹¹ **verplet**: kapot gedrukt

Sprachniveau (rezeptiv) B2

Syntaktisch

- Viele Frage- und Ausrufesätze, die das Ansprechen einer Person durch das lyrische Ich verdeutlichen sollen (V. 7, 10, 11, 12, 16, 17, 20)
- Wiederholung derselben Satzmuster mit Anaphern: „waarom“ (V. 9 und 11), „en“ (V. 13-16), „gij“ (V. 12, 17)
- Parataktische Struktur durch Aneinanderreihung von Nebensätzen (V. 11-12, 14-16)
- Jede Zeile beginnt mit Großschreibung, dies stimmt nicht überein mit der regulären Groß- und Kleinschreibung der einzelnen Wörter im Niederländischen, führt jedoch zu einem kohärenten Zeilenanfang
- Grammatische Besonderheiten „gij“ (V. 1, 12, 17) und die Abkürzung „t“ statt „het“ (V. 14)

Wortwahl

- Wortfeld Zugfahrt: „sneltrain“, „train“ (V. 2), „passeerde in volle vaart“ (V. 3), „spoorwegramp“ (V. 17)
- Wortschatz zur Zeit: „éénmaal“ (V. 1), „korter“ (V. 4), „lang“ (V. 5), „eindloos“ (V. 6)
- Veraltete Schreibweise von „eindeloos“ (V. 6), „ogen“ (V. 11), „mogelijk“ (V. 17)
- Präsens, Partizip Perfekt und Imperfekt
- Häufige Wiederholung von „gij“ (V. 1, 12, 17), abwechselnd mit „u“

Semantisch

- Magie des Moments, schwebend in Selbstironie: In vorbeirauschenden Zügen findet das lyrische Ich im Bruchteil einer Sekunde die Liebe seines Lebens und würde eine Katastrophe in Kauf nehmen, um wieder mit ihr zusammenzutreffen.
- Neben der Liebe thematisiert das Gedicht das Vorbeischnellen der Zeit und das Bedürfnis, sie anzuhalten und einzelne Momente festhalten zu können.
- Verarbeitung beider Aspekte in Form eines Stop-Motion-Films als zeitgenössische Schülerinnenreaktion: <https://www.youtube.com/watch?v=R8tYRBp9yMY>

Over *Snikken en grimlachjes*

- “De poëzie van Piet Paaltjens is verwarrend. Het is niet duidelijk of de gedichten werkelijk over diep lijden gaan, of dat ze juist de spot drijven met de overgevoeligheid van de romantiek. Omdat ze heel humoristisch zijn lijken ze de draak te steken met gevoeligheid, maar tegelijkertijd is die kwetsbaarheid toch aanwezig.”¹
- “De verzen van Piet Paaltjens zijn indrukwekkend, omdat hij met simpele woorden de gevoelens weergeeft van elke jongere die met verraad, hoge verwachtingen en grote onbeantwoorde liefdes en vriendschappen te maken krijgt. Omdat hij dat op een humoristische manier doet, vervalt hij niet in clichés.”²

Bronnen:

¹ <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/snikken-en-grimlachjes>, geraadpleegd op 09 mei 2023.

² <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/snikken-en-grimlachjes>, geraadpleegd op 09 mei 2023.